

ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งใหญ่  
อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

Factors Affecting Quality of Life of the Elderly in the Dong Krang Yai Subdistrict  
Administrative Organization Kasetwisai District Roi Et Province

ธนาภา แสงแก้ว<sup>1\*</sup> สัญญา เคณาภูมิ<sup>2</sup> เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร<sup>2</sup>  
E-mail: thnaphasaengkaew@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งใหญ่ 2) เพื่อปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งใหญ่ และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งใหญ่ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุจำนวน 276 คน โดยการใช้สูตรของ ทาโร ยามานะ และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) สถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) สถิติเชิงวิเคราะห์ คือ วิเคราะห์พหุคูณถดถอยเชิงเส้น

ผลการวิจัยพบว่า 1) ข้อมูลทั่วไปประกอบด้วย ด้านเพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 63 และเพศชาย จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 37 ด้านอายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุ อยู่ระหว่าง 60 - 69 ปี จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 71.7 รองลงมาอยู่ระหว่าง 70 - 79 ปี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 23.9 และอายุ 80 ปีขึ้นไป จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3 ด้านระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 52.5 รองลงมามัธยมศึกษา จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 35.5 ปริญญาตรี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 9.4 สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 2) คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งใหญ่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งใหญ่ ได้แก่ ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากองค์กรปกครองท้องถิ่น (Beta = 638) ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน (Beta = .193) ปัจจัยเครือข่ายทางสังคมที่เข้มแข็ง (Beta = .092) โดยสามารถร่วมกันทำนายได้ ร้อยละ 57.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรมีนโยบายจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุได้ผ่อนคลาย พบปะ ทำกิจกรรมต่างๆ ควรจัดอบรมการให้ความรู้เรื่องจัดการสิ่งแวดล้อมแก่ผู้สูงอายุ ควรจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุได้แลกเปลี่ยนแนวคิด ควรจัดตั้งกลุ่มเพื่อพัฒนาด้านจิตใจของผู้สูงอายุ ควรให้ความรู้ด้านการบริโภคอาหารที่มีประโยชน์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการหารายได้สร้างอาชีพให้ผู้สูงอายุตามความเหมาะสม

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

This research study is a survey research. The objectives were 1) to study the quality of life of the elderly in the Dong Krang Yai Subdistrict Administrative Organization; 2) to determine the factors affecting the quality of life of the elderly in the Dong Krang Yai Subdistrict Administrative Organization; and 3) to study the proposals. Recommendations on the development of the quality of life of the elderly in Dong Khrang Yai Subdistrict Administrative Organization The sample consisted of 276 elderly people using Taro Yamane's formula and using a simplified sampling method. The tool used for collecting the data was using a questionnaire. The statistics used in the data analysis were 1) descriptive statistics were a percentage, mean, frequency, standard deviation 2) Analytical statistic was a linear multiple regression analysis.

The results of the research showed that 1) General data consisted of gender, found that most of them were females of 174 people representing 63% and males of 102 people representing 37 percent. In terms of age, it was found that most of them were aged between 60 - 69. years, 198 people, representing 71.7%, followed by age between 70 - 79 years, 66 people, representing 23.9%, and aged 80 years and over, 12 people, representing 4.3%. Primary education of 145 people, equivalent to 52.5 percent, followed by secondary education of 98 people, accounting for 35.5%, with bachelor's degrees, 26 people, or 9.4%, 7 people, or 2.5 percent higher than

<sup>1</sup> นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

<sup>2</sup> อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

bachelor's degrees. 2) Quality of life of Elderly people in Dong Khrang Yai Subdistrict Administrative Organization 3) Factors affecting the quality of life of the elderly in the Dong Khrang Yai Subdistrict Administrative Organization such as factors of promotion from local administrative organizations (Beta = 638), factors of community participation (Beta = .193) Strong social network factor (Beta = .092), which can predict 57.70% together with a statistical significance at the .05 level and 4) Suggestions are: there should be a policy to organize activities for The elderly can relax, meet and do various activities. Should organize training on environmental management knowledge for the elderly should organize activities for the elderly to exchange ideas A group should be established to develop the mental health of the elderly. Should provide knowledge of useful food consumption. Local government organizations should organize activities to promote income generation and create careers for the elderly as appropriate.

**Keywords:** quality of life, elderly, subdistrict administrative organization

### ความเป็นมาของปัญหา

ประเทศไทยกำลังเผชิญหน้ากับภาวะการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของ ประชากรสูงอายุ อายุ 60 ปีขึ้นไป รัฐบาลได้กำหนดให้มีการเตรียมความพร้อมสังคมไทยสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรของประเทศไทยมีความสัมพันธ์ต่อกัน และส่งผลต่อการดำเนินชีวิตและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุหลายประการ ทั้งด้านสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษา ด้านความมั่นคงของรายได้ และการทำงาน ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านสวัสดิการสังคม คณะกรรมการ ผู้สูงอายุแห่งชาติ จากการศึกษาขนาดประชากรผู้สูงอายุ สังคมไทยจะเป็นสังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ โดยตั้งแต่ต้นปี 2565 ประเทศไทยจะมีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปสูงขึ้น 20% หรือประมาณ 14 ล้านคน จากจำนวนประชากรประมาณ 66 ล้านคน และในอีก 12 ปีข้างหน้า หรือปี 2576 ประเทศไทยจะเป็น “สังคมสูงอายุระดับสุดยอด” โดยสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป จะสูงถึง 28% และประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไปสูงถึง 20% ขณะที่ประชากรที่เกิดระหว่างปี 2506-2526 กำลังจะกลายเป็นผู้สูงอายุ ปรากฏการณ์ “อัตราการเกิดที่ลดลงและผู้คนมีอายุยาวขึ้น” เกิดขึ้นทั่วโลก กำลังส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวาง เพราะเป็นที่ทราบกันดีว่าการเข้าสู่สังคมสูงอายุนั้น จะเป็นปัญหาสำคัญของการพัฒนาประเทศในอนาคต เพราะรัฐบาลมีภาระจะต้องดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น ขณะเดียวกันความสามารถในการแข่งขันของประเทศก็จะลดลง เมื่อประชากรในวัยทำงานลดลงไป (วิภารัตน์ ตีอ่อง, 2564)

ความเป็นมาในการการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลคงครั้งใหญ่ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นรูปแบบหนึ่งในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การจัดการศึกษา การพัฒนาทักษะ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุจะเป็นเรื่องสำหรับผู้สูงอายุสนใจ และมี ความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ทักษะชีวิตที่จำเป็น โดยวิทยากรจิตอาสาหรือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขณะเดียวกันก็เป็นพื้นที่ที่ผู้สูงอายุจะได้แสดงศักยภาพ โดยการถ่ายทอดภูมิความรู้ประสบการณ์ที่ สัมผัสกับบุคคลอื่น เพื่อสืบสานภูมิปัญญาให้คงคุณค่าคู่กับชุมชนโรงเรียนผู้สูงอายุหลายแห่งตั้งขึ้นโดยใช้อาคาร เรียนเก่าของโรงเรียนที่เลิกกิจการหรือโรงเรียนส่งเสริมผู้สูงอายุในระยะแรก อาจเป็นเพียงการรวมกลุ่มพบปะ พูดคุยกัน แล้วจึงค่อยๆ มีรูปแบบชัดเจนขึ้น มีกิจกรรมที่หลากหลายตามความต้องการของผู้สูงอายุ หรืออาจ เป็นการขยายกิจกรรมจากที่มีการดำเนินการอยู่แล้ว เช่นศูนย์บริการทางสังคมแบบมีส่วนร่วม (ศาลาสร้างสุข) ศูนย์สามวัย ธนาคารความดี เป็นต้น โรงเรียนผู้สูงอายุสามารถมีรูปแบบและกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งนี้ ขึ้นอยู่ กับบริบทของพื้นที่ ความต้องการของผู้สูงอายุ การจัดการกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุ จะกำหนดตารางกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ไว้ชัดเจน ระยะเวลาเปิดเรียนอาจเป็นตลอดปีหรือเปิดเป็นช่วงเวลาตามหลักสูตรที่จัดอบรม ส่วนใหญ่จะจัดกิจกรรมเดือนละ 1 ครั้ง การดำเนินงานการดูแลผู้สูงอายุในเขตตำบลคงครั้งใหญ่ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด การก่อตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ เป็นรูปแบบหนึ่งในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การจัดการศึกษา การพัฒนาทักษะ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุจะเป็นเรื่องสำหรับผู้สูงอายุสนใจ และมี ความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ทักษะชีวิตที่จำเป็น ปัญหาเชิงพื้นที่ผู้สูงอายุในเขตตำบลคงครั้งใหญ่ จากผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุมักมีการดำเนินชีวิตตามอัตภาพ ซึ่งแบ่งองค์ประกอบ ออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความสุขสบาย พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงดี บางส่วนยังขาดความ มั่นคงทั้งทางด้านที่อยู่อาศัย และด้านการเงิน 2) ด้านสัมพันธ์ภาพ ผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์อันดีทั้งกับ ครอบครัวและบุคคลอื่นในชุมชนที่อาศัยอยู่ บางครอบครัวเป็นครอบครัวเดียวยังขาดผู้ดูแลอย่างถูกต้องใกล้ชิด 3) ด้านกิจกรรมในสังคมและชุมชน พบว่า ชุมชนยังขาดการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ เนื่องจากสภาพทาง เศรษฐกิจของครอบครัวต้องเร่งรีบในการประกอบอาชีพ ผู้สูงอายุเองได้ลดบทบาทการเข้าร่วมกิจกรรมทาง สังคมลง เนื่องจากปัญหาด้านสุขภาพการไปมาไม่สะดวก แต่ยังคงร่วมกิจกรรมทางศาสนา 4) ด้านนันทนาการ ผู้สูงอายุ

ให้ความสนใจที่จะเข้าร่วมโรงเรียนสอนอาชีพ โครงการโรงเรียนผู้สูงอายุและกิจกรรมต่างๆ อยู่เสมอ ในเวลาว่างก็อ่านหนังสือพิมพ์และหนังสือประเภทต่างๆ และยังมียุทธศาสตร์ที่มีปัญหาสภาพทางร่างกาย และจิตใจ ป่วยติดเตียง และสภาวะซึมเศร้า ที่ต้องดูแลอย่างใกล้ชิด ตำบลดงครั้งใหญ่อยู่ในระหว่างการพัฒนา ประสานภาคีเครือข่ายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเข้าไปดูแล ซึ่งตำบลดงครั้งใหญ่มีจำนวนประชากรที่มี อายุ 60 ปี มากเป็นอันดับที่ 1 ของอำเภอเกษตรวิสัยเมื่อเทียบตาม สัดส่วนประชากรทั้งหมดของอำเภอ แต่ยังคงขาดองค์ประกอบหลายอย่างในการส่งเสริมกิจกรรมของผู้สูงอายุ (องค์การบริหารส่วนตำบลดงครั้งใหญ่, 2564) จากความสำคัญของปัญหาที่ได้กล่าวมา ทั้งหมดสะท้อนให้เห็นความจำเป็นในการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตำบลดงครั้งใหญ่ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อเป็นการสนองตอบต่อความต้องการในการส่งเสริมการเตรียมความพร้อม เมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ อย่างมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ อันนำไปสู่การเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย ผ่าน รูปแบบการดูแลสุขภาพร่างกายสำหรับผู้สูงอายุในระยะยาวโดยชุมชน ที่สอดคล้องกับสภาวะการเปลี่ยนแปลง ของโครงสร้างประชากร การเปลี่ยนแปลง ของสังคมและเหมาะสมกับบริบทของสังคมไทยในปัจจุบัน

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดงครั้งใหญ่ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดงครั้งใหญ่ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดงครั้งใหญ่ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

### วิธีดำเนินการวิจัย

#### 1. ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

#### 2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในชุมชนทั้ง 13 ชุมชน ในเขตพื้นที่ตำบลดงครั้งใหญ่ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 890 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ตำบลดงครั้งใหญ่ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 276 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร (Yamane, 1973) และสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก

#### 3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยข้อคำถามได้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามประเภทสอบถามรายการ (Check List) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตำบลดงครั้งใหญ่ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตำบลดงครั้งใหญ่ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 4 คำถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตำบลดงครั้งใหญ่ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

#### 4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนทุกด้าน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 นำหนังสือจากคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลดงครั้งใหญ่ เพื่อประสานข้อมูลการเก็บข้อมูล

4.2 นำหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามไปยัง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

4.3 ให้มีผู้ช่วยผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัย

4.4 เก็บข้อมูลเพิ่มเติมด้วยตนเอง

## 5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรม Spss ในการประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการดังนี้

- 1) นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง
- 2) นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์แล้ว ลงรหัสตามแบบ (Coding Form)
- 3) นำแบบสอบถามที่ลงรหัสแล้วให้คะแนนแต่ละข้อมากำหนดเกณฑ์ของการให้คะแนน ดังนี้

การจัดกระทำคะแนนแบ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ ลิเคิร์ต (Lilert’s Scale) มี 5 ระดับ ได้แก่

มากที่สุด	กำหนดให้ 5 คะแนน
มาก	กำหนดให้ 4 คะแนน
ปานกลาง	กำหนดให้ 3 คะแนน
น้อย	กำหนดให้ 2 คะแนน
น้อยที่สุด	กำหนดให้ 1 คะแนน

จากนั้นนำคะแนนมาวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้นนำมาเทียบกับเกณฑ์การให้ความหมายค่าเฉลี่ย (รังสรรค์ สิงห์เลิศ. 2551) ตามสูตร ดังนี้

เกณฑ์คะแนน 5 ระดับ ดังนี้

ระดับคะแนน 4.21-5.00	หมายถึง มากที่สุด
ระดับคะแนน 3.41-4.20	หมายถึง มาก
ระดับคะแนน 2.61-3.40	หมายถึง ปานกลาง
ระดับคะแนน 1.81-2.60	หมายถึง น้อย
ระดับคะแนน 1.00-1.80	หมายถึง น้อยที่สุด

### 5.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.2.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ใช้สถิติ คือ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และ ร้อยละ (Percentage)

5.2.2 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุตำบลคงครั้งใหญ่ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2.3 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคงครั้งใหญ่ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ใช้การวิเคราะห์พหุคูณถดถอยเชิงเส้น (Multiple Linear Regression Analysis) โดยวิธีการเลือกตัวแปรโดยวิธีเพิ่มตัวแปรอิสระแบบขั้นตอน (Stepwise Regression)

5.2.4 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคงครั้งใหญ่ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดจะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอในเชิงพรรณนาความด้วยการแจกแจงความถี่

## ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคงครั้งใหญ่ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคงครั้งใหญ่ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคงครั้งใหญ่ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด	ระดับคุณภาพชีวิต			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1. ด้านร่างกาย	3.65	0.59	มาก	1
2. ด้านจิตใจ	3.60	0.59	มาก	2
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	3.56	0.55	มาก	3
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	3.54	0.60	มาก	4
โดยรวม	3.59	0.58	มาก	-

จากตารางที่ 1 ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคงครั้งใหญ่ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.59$ , S.D. = .58) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านร่างกาย ( $\bar{X} = 3.65$ , S.D. = .59) ด้านจิตใจ ( $\bar{X} = 3.60$ , S.D. = .59) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ( $\bar{X} = 3.56$ , S.D. = .55) ด้านสิ่งแวดล้อม ( $\bar{X} = 3.54$ , S.D. = .54)

2. การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง (Multiple Linear Regression Analysis) ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคงครั้งใหญ่ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยวิธีการเลือกตัวแปรโดยวิธีเพิ่มตัวแปรอิสระแบบขั้นตอน (Stepwise Regression)

ตารางที่ 2 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคงครั้งใหญ่ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ตัวแปรอิสระ	B	S.E.	Beta	t	Sig.
a ค่าคงที่ (Constant)	1.214	.158	-	7.703	.000
1. ปัจจัยการหนุนเสริมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ( $X_5$ )	.415	.030	.638	13.656	.000*
2. ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน ( $X_2$ )	.168	.040	.193	4.257	.000*
3. ปัจจัยเครือข่ายทางสังคมที่เข้มแข็ง ( $X_3$ )	.064	.032	.092	2.013	.045*

หมายเหตุ. \* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05  $R = .759$   $R^2 = .577$

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคงครั้งใหญ่ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยวิธีการเลือกตัวแปรโดยวิธีเพิ่มตัวแปรอิสระแบบขั้นตอน (Stepwise Regression) ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคงครั้งใหญ่ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด (Y) เท่ากับ 0.759 ( $R = .759$ ) แสดงว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปร รวมกันมีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด (Y) ในระดับสูง

2. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคงครั้งใหญ่ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด (Y) เท่ากับ .577 ( $R^2 = .577$ ) แสดงว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปร สามารถอธิบายคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคงครั้งใหญ่ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด (Y) ได้ร้อยละ 57.70

3. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคงครั้งใหญ่ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 ตัวแปร เรียงลำดับจากตัวแปรที่มีผลต่อการผันแปรในตัวแปรตามในแบบคะแนนมาตรฐานจากมากที่สุดไปหาน้อย ดังนี้

3.1 ปัจจัยการหนุนเสริมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ( $X_5$ ) (Beta = 638)

3.2 ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน ( $X_2$ ) (Beta = .193)

3.3 ปัจจัยเครือข่ายทางสังคมที่เข้มแข็ง ( $X_3$ ) (Beta = .092)

ดังนั้น เมื่อทราบค่าคงที่ (Constant) เท่ากับ 1.214 ทราบค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวพยากรณ์ ซึ่งอยู่ในรูปคะแนนดิบ (B) และทราบน้ำหนักความสำคัญของตัวพยากรณ์ ซึ่งอยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) จึงสามารถสร้างสมการถดถอย ได้ดังนี้

$$\text{สมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ คือ } \hat{Y} = a + b_1x_1 + b_2x_2 + \dots + b_nx_n$$

$$\text{แทนค่าในสูตร } \hat{Y} = 1.214 + 0.415 (X_5) + 0.168 (X_2) + 0.064 (X_3)$$

$$\text{สมการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ } \hat{Z} = B_1z_1 + B_2z_2 + \dots + B_nz_n$$

$$\text{แทนค่าในสูตร } \hat{Z} = 0.638 (X_5) + 0.193 (X_2) + 0.092 (X_3)$$

เมื่อ  $\hat{Y}$  และ  $\hat{Z}$  = ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคงครั้งใหญ่ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ส่วนตัวแปรอิสระที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารท้องถิ่น ( $X_1$ ) และปัจจัยการเรียนรู้และพัฒนา ( $X_4$ )

3. ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรมีนโยบายจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุได้ผ่อนคลาย พบปะ ทำกิจกรรมต่างๆ ควรจัดอบรมการให้ความรู้เรื่องจัดการสิ่งแฉะลื้อแก่ผู้สูงอายุ ควรจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุได้แลกเปลี่ยนแนวคิด ควรจัดตั้งกลุ่มเพื่อพัฒนาด้านจิตใจของผู้สูงอายุ ควรให้ความรู้ด้านการบริโภคอาหารที่มีประโยชน์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการหารายได้สร้างอาชีพให้ผู้สูงอายุตามความเหมาะสม

## อภิปรายผล

จากงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตำบลคงครั้งใหญ่ อำเภอกะชังศรีชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคงครั้งใหญ่ อำเภอกะชังศรีชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ไม่เป็นไปตามสมมติฐานในการวิจัย อาจเป็นเพราะว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ได้รับการดูแลทางด้านสุขภาพและจิตใจจากคนในครอบครัวเป็นอย่างดี ประกอบกับองค์การบริหารส่วนตำบลคงครั้งใหญ่ มีนโยบายการบริหารจัดการการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุตรงตามระยะเวลา มีการจัดกิจกรรมการนันทนาการ ให้ผู้สูงอายุได้พบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จอมภพ บุญทิพย์จำปา (2564) ได้วิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนบ้านสายลำโพงเหนือ หมู่ 6 ตำบลสายลำโพงเหนือ อำเภอนาคู จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษา พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอยู่ในระดับค่อนข้างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจษฎา นกน้อย และวรรณภรณ์ บริพันธ์ (2560) ได้วิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า ผลการวิจัยพบว่า โดยในภาพรวมพบว่า ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรัชยา เกล้าดี และคณะ (2560) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า ระดับคุณภาพชีวิต ของผู้สูงอายุในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยภรณ์ เลหาบุตร (2557) ได้วิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนหมู่ 7 ตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษา พบว่า โดยภาพรวม คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอยู่ในระดับค่อนข้างดี

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตำบลคงครั้งใหญ่ อำเภอกะชังศรีชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน ปัจจัยเครือข่ายทางสังคมที่เข้มแข็ง ผู้วิจัยนำเสนอ ดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตำบลคงครั้งใหญ่ อำเภอกะชังศรีชัย จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีการกิจในการดูแลคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมาย ตลอดจนสนับสนุนให้มีการดูแลผู้สูงอายุในด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสิ่งแฉะลื้อ อย่างทั่วถึง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภารัตน์ สุดสมบูรณ์ และวิรัตน์ ธรรมภรณ์ (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลผู้สูงอายุไทย ผลการศึกษาพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์กรของรัฐที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน ได้รับทราบถึงปัญหาและความต้องการด้านต่างๆ ของประชาชนมากที่สุด ได้ให้การสงเคราะห์และดูแลผู้สูงอายุ เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมายแต่ละประเภทตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายหลักในการบริหารประเทศ พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องต่างๆ และนโยบายของรัฐบาลในแต่ละยุค รวมทั้งนโยบายของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีการเตรียมความพร้อมรับมือสังคมผู้สูงอายุที่กำลังอยู่ในระยะเริ่มต้น เช่น การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ ระบบการบริหารจัดการเชิงรุก เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่ยังปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามนโยบายของผู้บริหารในระดับต่างๆ ซึ่งถือว่าเป็นงานที่ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมสวัสดิการหรือการสงเคราะห์ให้กับผู้สูงอายุ นอกจากนี้มีแนวคิดที่ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมและสนับสนุนการให้การสงเคราะห์และดูแลผู้สูงอายุ โดยบูรณาการการทำงานร่วมกับทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว ชุมชน องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับประชาชนก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณณทัต ต้นบุญเสริม (2561) ได้วิจัยเรื่อง ความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคกลางตอนล่างที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ นั้นประกอบไปด้วย 2 ปัจจัย คือ 1) คุณลักษณะของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย ภาวะผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดการทรัพยากร การหนุนเสริมจากบุคลากรและหน่วยงานภาครัฐ และบริบทชุมชน และ 2) กระบวนการพัฒนา คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย การพัฒนาบุคลากรเพื่อดูแลผู้สูงอายุ การจัดการความรู้ การดูแลผู้สูงอายุระยะยาว

2.2 ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตำบลคงครั้งใหญ่ อำเภอกะชังศรีชัย จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้นำชุมชนและคนในชุมชนเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับผู้สูงอายุในชุมชนมากที่สุด โดยรับทราบความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุในแต่ละคนเป็นอย่างดี ตลอดจนมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมีส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรจิตต์ วุฒิกุล (2557) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ

คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบางมูลนาก อำเภอบางมูลนากจังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณพบว่า ตัวแปรซึ่งเป็นปัจจัยทั้ง 4 ด้าน คือ ตัวแปรปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ร้อยละ 46.60 และผลการศึกษายังพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ได้แก่ การได้รับแรงสนับสนุนจากผู้นำชุมชนและชาวบ้าน สอดคล้องกับแนวคิดของ Oakly & Marsden (1984) ที่มองว่า การพัฒนาที่เริ่มด้วยการมีส่วนร่วมของคนในจะประสบ สำเร็จมากกว่าการที่คนนอกเข้าไป ซึ่งการมีส่วนร่วมเกิดขึ้นหลายรูปแบบ เช่น การมีส่วนร่วมเป็นความร่วมมือ (Participation as Collaboration) ลักษณะเป็นการร่วมในกิจกรรมพัฒนาต่างๆ ซึ่งในสิ่ง ประกอบด้วยผู้สูงอายุและครอบครัว ชุมชน และหน่วยงาน/องค์กรในชุมชน การมีส่วนร่วมโดยร่วมรับ ผลประโยชน์ในกิจกรรมหรือโครงการ ได้ร่วม แสดงความคิดเห็นการจัดกิจกรรม โดยสะท้อนถึงความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรม และต้องการให้มีการจัด กิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จริญญา วงษ์พรหม และคณะ (2558) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในตำบลสะอาด อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วม ของชุมชนเกิดจากการจัดกิจกรรมสัจจกรเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และกิจกรรมสานวัยใสให้ผู้สูงอายุ มีการบูรณาการความรู้และกิจกรรมในชุมชนผ่านการสรุปทเรียนจากประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ร่วมกันอย่างมีส่วนร่วมที่ประกอบด้วย แกนนำผู้สูงอายุ คนวัยอื่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณณทัต ต้นบุญเสริม (2561) ได้ศึกษาเรื่องความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพ ชีวิตของผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาคกลางตอนล่างที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า การได้รับความ ร่วมมือจากทุกภาคส่วน นั้นเป็นการดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตประสบความสำเร็จจากพื้นฐานการได้รับ ความร่วมมือจากทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานต่างๆ ของรัฐ ภาคประชาชน เอกชน รวมทั้งการได้รับความ ร่วมมือจากผู้สูงอายุในการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นทำให้ การดำเนินการของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเป็นไปด้วยความราบรื่น รวมทั้งสามารถ ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ ในพื้นที่ได้อย่างดี และได้รับความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมจากผู้สูงอายุ เป็นอย่างมาก

2.3 ปัจจัยเครือข่ายทางสังคมที่เข้มแข็ง มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตำบลคงครั้งใหญ่ อำเภอกะทือรัง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่า เครือข่ายทางสังคมที่เข้มแข็งทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มผู้สูงอายุ เช่น กลุ่มผู้สูงอายุที่ประสบความสำเร็จ สามารถนำชุดความรู้ ประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาถ่ายทอดให้เครือข่ายชุมชนอื่นๆ ได้นำมาปรับใช้ได้ ซึ่งทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนนิพัทธ์ ประเสริฐพรรณ และคณะ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง กิจกรรมและผลการดำเนินกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุในชุมชนเมือง: กรณีศึกษา พบว่า ความสำเร็จของการดำเนินกิจกรรมเพื่อ ให้คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุดีขึ้น เกิดขึ้นจากความร่วมมือของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ชุมชนและทีมสุขภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรียา จันทรขำ และคณะ (2558) ได้ศึกษารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุโดยชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองกรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลท่างาม อำเภอนิคมบ่งชีร์ จังหวัดสิงห์บุรี ผลการวิจัยพบว่า ฐานคิด ทุน สังคม และศักยภาพการดูแลผู้สูงอายุเพื่อสร้างชุมชนจัดการตนเอง คือ การมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำร่วมรับผลประโยชน์ แก้ไขปัญหาโดยใช้ภาคีเครือข่าย สร้างความมีจิตสาธารณะ เพื่อพัฒนาศักยภาพการดูแลสุขภาพ พัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาวะชุมชน จัดระบบบริการสุขภาพ และสอดคล้องกับ อัมราภรณ์ ภูระย้า และชนิษฐา นันทบุตร (2562) ได้ศึกษา ศักยภาพของชุมชนในการดูแล ผู้สูงอายุ ผลการศึกษพบว่า 1) บริบทที่เกี่ยวข้องกับความต้องการการดูแลของผู้สูงอายุในชุมชน คือ การให้ความหมายศักยภาพของชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุของชุมชน การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การมีเครือข่ายการมี องค์ความรู้ ความเป็นปึกแผ่น และการมีจิตอาสา

3. ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรมีนโยบายจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุได้ผ่อนคลาย พบปะ ทำกิจกรรมต่างๆ ควรจัดอบรมการให้ความรู้เรื่องจัดการสิ่งแวดล้อมแก่ผู้สูงอายุ ควรจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุได้แลกเปลี่ยนแนวคิด ควรจัดตั้งกลุ่มเพื่อพัฒนาด้านจิตใจของผู้สูงอายุ ควรให้ความรู้ด้านการบริโภคอาหารที่มีประโยชน์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการหารายได้สร้างอาชีพให้ผู้สูงอายุตามความเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลวดี โรจน์ไพศาลกิจ และวรากร เกรียงไกรศักดิ์ดา (2560) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานของชุมชนในการพัฒนาสุขภาพผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานเพื่อพัฒนา สุขภาวะผู้สูงอายุในชุมชนต้องดำเนินการภายใต้การสนับสนุนและความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายหนุนเสริมการดำเนินการผ่านการจัดการระบบการพัฒนาสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชน โดยมีกลไกการดำเนินงานคือระบบ บริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุ และการดำเนินการอย่างมีส่วนร่วม โดยมีแกนนำผู้สูงอายุและผู้สูงอายุจิตอาสาใน ชุมชนเป็นกลไกด้านทรัพยากรบุคคลที่สำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของอัมราภรณ์ ภูระย้า และชนิษฐา นันทบุตร (2560) ได้ศึกษา ศักยภาพของชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุ ผลการศึกษพบว่า ปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผล ให้เกิดศักยภาพของชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุ ได้แก่ การมีฐานข้อมูลระดับตำบล การใช้กระบวนการศึกษา ข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วม การใช้กระบวนการประชาคม การจัดเวทีพูดคุย เสวนาระหว่างสื่อองค์กรหลักใน พื้นที่การพัฒนาศักยภาพ การหนุนเสริมปฏิบัติการของกลุ่มทางสังคมต่างๆ ในชุมชน การสร้างเครือข่าย การประสานงานกับหน่วยงาน องค์กรนอกพื้นที่

## สรุปผลการวิจัย

1. คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคงครั้งใหญ่ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคงครั้งใหญ่ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากองค์กรปกครองท้องถิ่น ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน ปัจจัยเครือข่ายทางสังคมที่เข้มแข็ง โดยสามารถร่วมกันทำนายนได้ ร้อยละ 57.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรมีนโยบายจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุได้ผ่อนคลาย พบปะ ทำกิจกรรมต่างๆ ควรจัดอบรมการให้ความรู้เรื่องจัดการสิ่งแวดล้อมแก่ผู้สูงอายุ ควรจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุได้แลกเปลี่ยนแนวคิด ควรจัดตั้งกลุ่มเพื่อพัฒนาด้านจิตใจของผู้สูงอายุ ควรให้ความรู้ด้านการบริโภคอาหารที่มีประโยชน์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการหารายได้สร้างอาชีพให้ผู้สูงอายุตามความเหมาะสม

## ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จัดทำข้อมูลผู้สูงอายุที่ขาดคนดูแล และสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชนในการสอดส่องดูแลและให้ข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุในชุมชนได้อย่างทั่วถึง เปิดรับบริจาคเงินและสิ่งของให้แก่ผู้สูงอายุ
2. ควรประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้เกี่ยวกับการดูแลเอาใจใส่ดูแลผู้สูงอายุอย่างใกล้ชิด ส่งเสริมการทำกิจกรรมร่วมกับผู้สูงอายุ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นพูดคุยในเรื่องสร้างสรรค์ และให้กำลังใจผู้สูงอายุ
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนโดยการจัดอบรมหลักสูตรการดูแลและจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ เช่น การดูแลเรื่องโภชนาการของผู้สูงอายุ การดูแลเรื่องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ การจัดการสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการดำเนินชีวิตผู้สูงอายุ ตลอดจนการเตรียมความพร้อมเมื่อเข้าสู่ผู้สูงอายุ เป็นต้น
4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมผู้สูงอายุในการดูแลสุขภาพ อาหารการกิน สนับสนุนให้คนในครอบครัวดูแลใส่ใจผู้สูงอายุให้มีความเป็นอยู่ที่ดี มีกิจกรรมการออกกำลังกายในครอบครัว อย่างถูกต้อง
5. ควรมีการขับเคลื่อนด้วยกลไกการจัดการของชุมชน ภายใต้การดูแลช่วยเหลือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชน ควรสนับสนุนให้มีขับเคลื่อนชมรมผู้สูงอายุ มีการจัดกิจกรรมตามความเหมาะสม เช่น กิจกรรมนันทนาการ พบปะแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ เพื่อดูแลทางด้านจิตใจของผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชนในการดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ให้ชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อนในการดำเนินงาน เนื่องจากเป็นผู้ใกล้ชิดผู้สูงอายุและสามารถให้ข้อมูลแก่หน่วยงานราชการได้
2. ควรศึกษาการจัดสิ่งแวดล้อมเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ในการใช้ชีวิตแก่ผู้สูงอายุ ตลอดจนศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคงครั้งใหญ่ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

## เอกสารอ้างอิง

- กุลวดี โรจน์ไพศาลกิจ และวรากร เกรียงไกรศักดิ์ดา. (2560). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานของชุมชนในการพัฒนาสุขภาพผู้สูงอายุ. วารสารสมาคมนักวิจัย. 22(1), 81-97.
- จรัญญา วงษ์พรหม และคณะ. (2558). การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในตำบลสะอาด อำเภอคำม่วง จังหวัดขอนแก่น. รายงานการวิจัย. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จอมภพ บุญทิพย์จำปา. (2564). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนบ้านสายลำโพงเหนือ หมู่ 6 ตำบลสายลำโพงเหนือ อำเภอน้ำโพง ตะโก จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- จิรัชยา เคล้าดี และคณะ. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์สถาบันรัชต์ภาคย์.
- เจษฎา นกน้อย และวรรณภรณ์ บริพันธ์ (2560). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลา. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์, 9(3), 94-105



- ชนนิพัทธ์ ประเสริฐพรรณ และคณะ. (2557). กิจกรรมและผลการดำเนินกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุในชุมชนเมือง. *รามาริบัติพยาบาลสาร*, 20(3), 388 - 400.
- ปิ่นนัตต์ ตันบุญเสริม. (มกราคม-มิถุนายน 2561). ความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพ ชีวิตของผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคกลางตอนล่างที่ 1. *วารสารรังสิตบัณฑิตศึกษาในกลุ่มธุรกิจและสังคมศาสตร์*, 4(1).
- ปิยภรณ์ เลาทบุตร. (2557). *คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนหมู่ 7 ตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2551). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2550*. กรุงเทพฯ: ทีคิวพีจำกัด.
- รังสรรค์ สิงห์เลิศ. (2551). *ระเบียบวิจัยทางสังคมศาสตร์*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วริยา จันทร์ขำ และคณะ. (2558). รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุโดยชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองกรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลท่างาม อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี. *Area Based Development Research Journal*, 7 (3), 22-41
- วิภารัตน์ ดีอ่อง. (2564). *สำนักงานการวิจัยแห่งชาติจัดงานวิจัยนวัตกรรมสร้างคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เตรียมพร้อมสู่สังคมสูงวัย*. สืบค้นจาก <https://www.infoquest.co.th/2021/134832>.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2552). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุภารัตน์ สุดสมบูรณ์ และวิรัตน์ ธรรมภรณ์. (2559). บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลผู้สูงอายุไทย. *Journal of southern technology*, 9(1), 121-128.
- สุรจิตต์ วุฒิกานต์. (2557). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบางมูลนาก อำเภอบางมูลนากจังหวัดพิจิตร. *รายงานสืบเนื่องจากรายงานการประชุมสัมมนาวิชาการนำเสนองานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ (proceeding) เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 15*. 341-357.
- องค์การบริหารส่วนตำบลดงครั้งใหญ่. (2564). *ข้อมูลผู้สูงอายุประจำปี 2564*. ร้อยเอ็ด: องค์การบริหารส่วนตำบลดงครั้งใหญ่.
- อัมราภรณ์ ภูระย้า และ ชนิษฐา นันทบุตร. (2562). ศักยภาพของชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุ. *การพยาบาลและการดูแลสุขภาพ*, 37(1), 22-31.
- Gray, Peter. (2006). *Transformational Leadership and Teacher Commitment to Organizational Value. The Mediating Effects of Collective Teacher Efficacy. School Effectiveness and School Improvement*. 17 (2).
- Oakley, P. and Marsden, D. (1984). *Approaches to participation in rural development*. Geneva: International Labour Office.
- Taro Yamane. (1973 ). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rdEd. New York. Harper and Row Publications.